

JOHN LYDON

**vztek je
energie**

můj

život

bez

cenzury

JOHNNY LYDON

vzteky je

Můj život bez cenzury

energie

/ ve spolupráci s Andrewem Perrym

John Lydon with Andrew Perry

Anger is an Energy – My Life Uncensored

copyright © 2014 by John Lydon

translation © Zuzana Hanzlová, 2017

ISBN 978-80-7511-356-6

ISBN 978-80-7511-357-3 (epub)

ISBN 978-80-7511-358-0 (pdf)

Lydonovým. Nemůžu poděkovat svý rodině za to, že se postarali, abych udělal kariéru, protože to jsem zvládnul sám, ale můžu jim poděkovat, že stáli při mně. Děkuju.

Noře. Lásko mýho života. Moje nejlepší kamarádko. Hádky jsou krásný, ale usmiřování ještě víc. Dáváš mi jen lásku a podporu. A doufám, že ti to oplácím stejnou měrou. Děkuju.

Tuhle knihu věnuju integritě.

Nenarodil jsem se bez důvodu
Kořeny a kultura

První pořádný záchod

Johnny nosí, co chce
Krása prohry

Do pekla
Moc pusinek, láska #1

Tenhle kluk se nevzdává
Kdo cenzuruje cenzora? #1
Sud', nebo budeš souzen

Jak se zbavit albatrosa

Jak otevřít Pandořinu skříňku dlátem a kladivem
Kdo cenzuruje cenzora #2
Labutí časy

Jenom proto, že nejsi paranoidní, neznamená, že po tobě nejdou
Moc pusinek, láska #2

Není nic tak dobrý jako změna
Kdo cenzuruje cenzora #3
Nevykládejte si mě špatně

Šťastnej, ne zklamanej

Johnny Kukačka
Kdo cenzuruje cenzora? #4
Chcete moje tělo?

Když si věříte, můžete se koukat do budoucnosti
Moc pusinek, láska #3
Nora, moje „blondatá holčička“

Objevila mě příroda

Historie a smutek... jako dar
Kdo cenzuruje cenzora? #5
Pasivní odpor

Hlubší vody
Závěrečná poznámka
Poděkování

Úvod

Hodně zdaru na cestě

Vzteky je energie. Opravdu jo. Je to asi nejsilnější slogan, kterej jsem vymyslel. Když jsem pro Public Image Ltd psal písničku ‚Rise‘, ani jsem si neuvědomoval, jakej dopad to bude mít na můj pocíty nebo jak to zapůsobí na někoho, kdo si to potom poslechne.

Napsal jsem to ve svém tehdejšíh novým domově v Los Angeles stylem, kdy ze sebe něco rychle vyhodíte, bez velkého přemýšlení, chvíli před tím, než jsem to měl poprvý zazpívat. Je to hutná spontánní myšlenka.

Písnička ‚Rise‘ odkazuje na události v Jižní Africe v době, kdy tam panoval apartheid. Sledoval jsem ty hrůzy ve zprávách na CNN, takže verše „Kvůli tomu, co jsem řekl a udělal, mi k hlavě dali rozpálenej drát“ odkazovaly k prostředkům, který tehdejší jihoafrická vláda používala při mučení. Strašný pomýšlení.

Zprávy o mučení se objevovaly v televizi a v novinách a člověk z toho měl pocít, že je to realita, která se nedá změnit. V kontextu písničky ‚Rise‘ znamenal slogan „vzteky je energie“ něco ve smyslu „Nevnímejte vzteky negativně, nepopírejte ho – využijte ho kreativně.“ Zkombinoval jsem to s druhým refrémem „hodně zdaru na cestě“.

Když jsem byl malej, slýchal jsem to od rodičů – a od poloviny lidí ze sousedství, který byli taky z Irska: „hodně zdaru na cestě a ať tě nepřátelé nikdy nedostanou.“

Myslí se tím, že vždycky máme nějakou naději a že se nemusíte uchýlit k násilí, abyste vyřešili nějakej problém. Vzteky vždycky nemusí znamenat násilí. Násilí zřídkakdy něco vyřeší. V Jižní Africe nakonec našli relativně mírumilovnou cestu, jak z toho ven. Když použijeme vzteky, údajně negativní energii, může z toho vzniknout jeden pozitivní krok, díky kterému se změň věci k lepšímu.

Když došlo na to, že písničku pořádně nahrajeme, celou dobu jsme se s producentem hádali, tak jak to děláme vždycky. Ovšem i hádky můžou bejt někdy užitečný a něco z nich vzejde. Když ‚Rise‘ na začátku roku 1986 vyšla, stala se z ní doslova hymna, navíc v době, kdy v tisku psali, že už jsem odepsanej a že už nemám kam jít dál. Ale já jsem měl kam jít a šel jsem tam. Vzteky je energie. Nezastavitelná.

Když zpívám ‚Rise‘ na koncertech v současnosti, vždycky je to pro mě díky spojení s publikem silnej zážitek. Odezva je tak melodramatická, lidi souzněj se sloganem písně, s její myšlenkou a smyslem. Chápu to dokonale a sdílej

svůj pocit se mnou. A z něčeho takového je člověk úplně pať. Často zapomenu, kde vlastně v písničce jsem. Když se mnou publikum zpívá, mám z toho hodně silnej pocit, takže jsou to vlastně posluchači, kdo táhne písničku dopředu. Takhle pro mě vypadá dokonalejš úspěch: každej, kdo je zrovna přítomnej, pochopil něco fakt významnýho.

Vztek je hlavní důvod, proč píšu písničky. Někdy si říkám, že když píšu, jsem úplně mimo. Jestli existuje někdo jako anděl strážnej, tak ten můj má zatraceně hodně práce. Psaní předchází spousta přemejšlení a zkušeností, odráží se v tom spousta věcí a všimněte si toho už tady v úvodu, celkově v mém životě. A když jsem *rozjetej*, slova se valej samy. A když jedu, tak JEDU!

Ať už je to, co ve mně vězí, cokoli, díky tomu žiju a jsem takovej, jakej jsem, jsem neústupnej a chápu věci po svým a ve srovnání s ostatníma to nakonec ani není tak přitažený za vlasy. Fakt ne. Všichni si procházíme něčím takovým a já jsem jen ten, kdo vstal a řekl to.

Pocházím z popelnice. Narodil jsem se a vyrostl jsem v příšerně chudý čtvrti na severu Londýna. Vypadalo to tam asi tak, jak si představíte dnešní Rusko. Všechno tam bylo pod kontrolou. Opravdu všechno. I předpoklad kontroly. A lidi se rodili do tohoto sračkosystému, jak tomu říkají Jamajčani, a věřili, že ostatní mají právo jim diktovat, co mají dělat. Řekl jsem to i před královskou rodinou: „Můžete po mně chtít, abych byl loajální, ale nemůžete mě k tomu nutit. Nejsem pro nikoho střelivo do kanónu.“

Myslím si, že chvíli trvalo, než se tenhle způsob myšlení dostal Britům pod kůži. Trvalo to stovky let, ale díky viktoriánskému přístupu, řekněme, zmizel. Britové maj úžasnou historii občanský neposlušnosti, ale v době, kdy skončila druhá světová válka, byla pečlivě uklizená pod koberec a v hodinách dějepisu o ní nepadlo ani slovo. Ale my, tedy ty z nás, co rádi četli, jsme něco našli.

Uměl jsem číst a psát, když mi byly čtyři nebo pět let. Naučila mě to máma. Ale v sedmi jsem dostal zánět mozkovejch blan a všechno jsem zapomněl – dokonce i to, kdo jsou moji rodiče. Trvalo strašně dlouho, než se všechno vrátilo do normálu. Po škole jsem chodil do knihovny a tam jsem si četl, dokud nezavřeli. Máma a táta byli v klidu – věřili, že se dokážu vrátit domů sám, ačkoli často jsem nevěděl kudy, protože jsem prostě zapomněl, kde bydlíme.

Četl jsem vždycky hrozně rád – četl jsem si o dějinách, geologii nebo cokoli o životě v divočině a pozděj jsem pokročil až k Dostojevskému. V jedenácti. *Zločin a trest* jsem považoval za pronikavou knihu, hrozně depresivní, ale když se zaobíráte neštěstím a trablema druhejch, bejvá to někdy příjemný a člověk z toho může mít dokonce uspokojení. Něco jako: „Ať si svý štěstí strčí někam, já jsem na žebříčku tragédie mnohem vejš než on!“ Takže knížky pro mě byly hrozně důležitý – byly to moje ochranné štítky.

Tady v Americe se řešilo, proč každej exprezident zakládá knihovnu, když politici stejně knihy nečtou. Nazdar, Ameriko! Trochu to vysvětluje vaši politiku,

co? Co se mě týče, čtení mě zachránilo a vrátilo zpátky do života. Znovu jsem se našel. Když se mi vracely vzpomínky a kousky paměti, začalo mi všechno dávat jakžtakž smysl a já jsem si uvědomil, že jsem ten samej člověk, kterým jsem byl, než jsem všechno ztratil. Byl jsem mnohem lepší v tom, že jsem se na sebe mohl podívat zvnějšku a zeptat se: „Co si myslíš, že děláš? Zkus to udělat správně, místo aby ses vrhal do věcí bez rozmyslu.“

Možná že jsem na sebe byl moc tvrděj – co jsem asi od sebe v sedmi letech čekal? Jenže já jsem sám na sebe dost náročněj a bude tomu tak napořád. Nikdo o mně nemůže napsat nic tak hroznýho, abych na to předem nepomyslel sám, a když vůči sobě pocituju jen samou nenávisť, v každým druhým případě si říkám: „Pche, tak z toho jsem vyšel lehce.“ Jak dál uvidíte, jsem to já sám, kdo si zadává ty nejtěžší úkoly, a tahle kniha je součástí mého já, který prozkoumává sebe sama – je to celoživotní a nekonečnej proces.

Když mi bylo kolem sedmnácti, byl jsem rozhodně na něco připravenej. Byl jsem plně nabitej a stalo se to tím neúžasnějším možným způsobem, protože nešlo o nic, o co bych sám usiloval. Ale jakmile jsem uslyšel: „Nechceš zpívat v naší kapele?“ moje reakce byla: „No jasně! Ty jo, všechno do sebe zapadá!“ A nechtěl jsem se toho nijak lehce vzdát. Byl jsem fakt houževnatej, přestože ostatní ze začátku nechodili na zkoušky, a přenesl jsem se i přes všechny další negativa, se kterejma se Sex Pistols v počátcích potýkali.

Nedorazil jsem na první zkoušku s blokem plným novejš textů, ty přišly rovnou samy. Používám mozek jako knihovnu. Rád si dělám poznámky, ale obvyčejně jsem velmi kritickej k tomu, co jednou napíšu. Přemejšším rychlejc, než píšu, a proto mám mezi ušima příhodnej úložnej prostor.

Vyrvat, co jsem měl na srdci, byl fantastickej pocit. Přisahám, že jsem si ani ve snu nepředstavoval, že nás nakonec bude poslouchat tolik lidí. Myslel jsem si, že Pistole budou jen klubová kapela. A moc jsem naší kapele ani nevěřil. Protože tou dobou měl hudební průmysl všechno dobře posichrovaný, a tak to bylo se vším. Všechny kapely, co v šedesátkách vyznávaly volnou lásku, zabraly nejlepší místa a v tom rozjetým vlaku nechtěly nikomu udělat volnej flek.

Ale během prvních dvou let pár prvních věcí, co jsem napsal – ‚Anarchy In The UK‘ a ‚God Save The Queen‘ –, našlo přesně svůj cíl. Chtěl bych tady poděkovat knihovněm v Británii. Tam jsem prodělal svůj výcvik, tam jsem se naučil házet slovní granáty. Neházal jsem cihly do výkladů, abych dal průchod svému rebelství, házel jsem slova, který něco znamenaly. A to se počítá.

Otevřeně mě řešili radní a poslanci, který v souvislosti se mnou rozhořčeně citovali ze zákona o velezradě. Čelit takovému obvinění bylo opravdu zlý. Zákon o velezradě byl hrozně starej a můj advokát mi řekl, že za jeho porušení může být udělenej i trest smrti. Au! Cože? Za používání slov? Je prostě absurdní, že by vláda měla občanům diktovat něco, o čem si myslí, že by měli nebo neměli dělat. My jsme je zvolili – ale ne proto, aby nám říkali, co děláme

špatně. Měli by ocenit, co děláme správně. Mý heslo je: občanský práva pro všechny z nás. Nesudte, abyste nebyli souzeni.

Díky týhle absurditě se ve mně probudil malej hajzlík, kterému došlo, že slova jsou vlastně zbraně a ti u moci to tak berou. Bylo to najednou vzrůšo. Jo, byl to nářez! Bylo to pro mě ospravedlnění. Šlo to k jádru věci a byla to vážně míněná věc a nebylo to nic jen tak pro pobavení. Absolutně opovrhují všema formama vlády. A tahle vláda mi říkala, že některý věci nesmím říkat – jinými slovy, že nemám právo na vlastní názor. Zjistil jsem, že pro mocipány jsem něco jedovatýho.

Ze zpěváků „populární hudby“ to málokdo dotáhne takhle daleko. V Rusku teď máte Pussy Prdky a moc jim fandím. Líbí se mi, když má někdo odvalu. Ale já jsem se ještě před nima dostal do situace, která byla tak mimořádná, že jsem neslyšel, že by se někdy nějaký pop star stalo něco podobného. Byla to ta nejpolitictější a nejnebezpečnější věc a celou dobu jsem se tomu zároveň musel smát. Náš takzvaný manažer Malcolm McLaren se z toho posral stejně jako ostatní v kapele. To byl v zásadě důvod, proč se Pistole začaly rozpadat: všichni byli strachy bez sebe z toho, že by se mohli namočit do něčeho, co považovali za skandální. Pro mě to byly otázky, který bylo prostě nutný klást. Byl to průzkum veřejného mínění. Co smíte říct a co už ne. Proč je slovo „bollocks“ – hovadina, kravina, blbost, koule – nedotknutelný? Kdo o tom rozhoduje? Díky tomu jsem se vlastně dostal na cestu, po který kráčím dodnes. Říkám vám to tak, jak to je. A z té cesty neuhnu. Jednou jsem viděl videoklip Iggyho Popa, jen jednu písničku, hrál ‚Down In The Street‘, a s jakou odvahou on vám to hrnul do publika – nebylo to ani trochu krotký, bylo to NAPLNO! Měl luxusní dlouhý blond vlasy a oční linky – prostě Iggy! Líbilo se mi to, protože se neschovával před tím, co chtěl sdělit. Jsem tady, zvykejte si! Totální nekompromisní odvaha.

Nemůžete vždycky čekat, že vás lidi přijmou, a někdy je vlastně stejně užitečný, že vás nepřijmou, ale ať už je to, jak chce, když už jste jednou sebrali odvalu stoupnout si na pódium, je vaše. Neutíkejte před tím. A já neutíkám! Nikdy jsem se neplácal po zádech za to, čeho jsem dosáhnul, přestože jsem přišel odnikud, protože další problém už klepal na dveře a další přišel hned potom. Nejsem žádný sběratel cen. Zkrátka jsem cítil, že některý věci je nutný říkat nahlas.

Svý už jsem řek. O politicejch omezeních a závazcích vyplývajících z toho, že jste Brit – mám pocit, že tím jsem se zabezpečil dostatečně už v Sexy Pitominách, takže další směr, kam jsem se vydal, jsou záležitosti nitra – potřeba ujasnit si, co jsem *já* zač, a zjistit, co je se mnou špatně. Než si postavíte kariéru na tom, že ukazujete prstem na druhý, měli byste si nejdřív ujasnit, co je špatnýho na vás. Takhle fungovala moje další kapela, Public Image Limited – krátce PiL – přestal jsem bejt velkým šéfem a šel jsem do toho s neochvějnou vírou, že všichni do toho půjdeme jako sobě rovný.

Díky tomu vznikly některý skvělý věci. Dodnes maj nějaký smysl a jsou pořád zajímavý. Svý Poblít Imidž Limited miluju. Totálně jsme zpochybnili to, co všichni do té doby považovali za hudbu. Od základů jsme navždycky změnili pojetí hudby. Vlastně jsem hudbu za svůj život změnil dvakrát.

Už si moc nepamatuju detaily, ale někdy v 80. nebo 90. letech za mnou přišli s dotazem: „Nebylo by hezké, kdybyste dostal Řád britského impéria?“ Asi si říkali, že už jsem krotší, jenže oni si ve skutečnosti nenaposlouchali, o čem jsou desky *Metal Box* a *Album*. Mysleli si, že moje pěvecká linka už není tak pronikavá, ale to se pletli. Předmětem bylo spíš to vnitřní, a ne to vnější, a proto vznikl předpoklad, že bych mohl klidně zapadnout do zdejšího sračkosystému, ale Johnny by touhle cestou nikdy nešel. K samožernejm titulům jsem velmi nedůvěřivej, myslím, že nejsou nutný. Sice mám rád různý pompézní ceremonie – ale nechci v nich sám zaujímat žádný místo.

A ještě dodám, že jsem nedávno jednal s americkou vládou, protože jsem žádal o americký občanství. A oni mi řekli, že Britové na mě dodnes vedou otevřenou policejní složku. Chápete to?

Všechno, co v životě chci, je jasnost, průhlednost, chci, abych pořád věděl, kdo dělá komu co. Mejma jedinejma nepřátelema v životě jsou lháři, a ty dělaj všechno možný, aby mě zastavili, protože chtějí, aby kontaminace lží pokračovala dál, protože je to pro ně výhodný, a pak úplně tupý bezduchý blbci, který věřej všemu, co si přečtou v denním tisku.

Uvědomuju si zatraceně dobře, že lidi, který tahle knížka nejmíc pobaví, budou ty, který mě nesnášej a nenáviděj, a skoro každá druhá řádka bude opodstatněním pro jejich pohrdání. V pořádku. Je to taky součást celku. Pokud přemýšlejí, i když negativně, aspoň maj nějakou myšlenku. Vztek je energie – vzpomínáte?

Takže tady je *Můj život bez cenzury*. Měl by k tomu patřit ještě dodatek *Přestože ho cenzurovat chtěj*. Cenzura je totiž něco, proti čemu jsem vystupoval celej život. Jde o nařízení, který přichází od lidí, co moc nebaví přemejšlet a nejsou připravený ani na to, aby prozkoumali sami sebe, jenom soudí ostatní a bojí se budoucnosti. Budoucnost je neznámá, skočme do ní a uvidíme, kam se dostanem. Jeden starej citát, kterej je ale absolutně pravdivej, říká: „Není se čeho strachovat, jenom strachu.“

Tahle kniha popisuje život opravdovýho riskéra. Riskování mám v sobě. Díky tomu ze sebe dostanu to nejlepší. Na začátku roku 2014 jsem nastoupil do jednoho z nejriskantnějších podniků, do kterýho jsem se kdy pustil – upsal jsem se na tři měsíce zájezdovému představení *Jesus Christ Superstar*, kde jsem měl hrát Krále Heroda. Ano, vím. Dobře jsem si uvědomoval, že to bude pro hodně lidí šok, a věděl jsem, že se setkám s odsouzením – to miluju... *fakt!* – ale to nebylo nic ve srovnání s tím, co jsem z toho získal jako člověk. Musel jsem se řídit pokyny a hrát podle scénáře – největší výzva! Ale tejdenn před premiérou celej projekt bez pořádnýho vysvětlení skončil.

Zkrátka je to takhle: vynasnažím se bejt co nejpřesnější, aniž bych napáchal příliš škod na jednotlivcích, protože každěj zaslouží šanci, aby se dostal zpátky a napravil se bez ohledu na to, kolikrát už upadnul. Vedl jsem náročnej život a nechci, aby se smrsknul na zbytečnej akt zášti vůči malejm hráčům na velkým obraze. Zášť přenechám psům a krysám.

Vynasnažím se ze všech sil, abych si uvědomil, kdo do prčic jsem. Možná někdy nebudu postupovat chronologicky, ale chci bejt upřímnej, otevřenej, říkat celou pravdu a nic než... ALE! *I could be wrong, I could be right. Možná se mejlím, možná mám pravdu.*

Všechno v životě má nějakou souvislost. Hlavní linií mýho života je nepředvídatelnost. Kdo půjde v mejch stopách, bude mít bezpečnou cestu. Já jsem slon v porcelánu. Já jsem ten, kdo řekne, co si myslí, ať to stojí, co to stojí, a zároveň ten, co stojí v ringu, když se počítá – jenže to vypadá, že tam už nikdo ani počítat neumí.

1

**NENARODIL JSEM SE
BEZ DŮVODU**

„Strasti a strážně!“ To jsem napsal na začátku 80. let, když jsem se snažil rozluštit chaos a zmatek, ve kterém jsem přišel na svět. „Když jsem se narodil, doktorovi jsem se nelíbil / chytil mě za kotníky a držel mě jak kuře / Maminko, proč jsi dopustila, že mě praštil / to nebylo dobrý, věděl jsem, že mě nemá ráda.“ O tři verše dál pochopíte, že jsem byl velmi nespokojený dítě.

Na písničku ‚Tie Me To The Length Of That‘ jsem opravdu pyšnej. Tou dobou bylo v televizi spousta pořadů z lékařského prostředí, kde ukazovali, jak vypadá opravdovej porod. To bylo předtím něco nevidanýho, nic takovýho se do té doby nevysílalo a já jsem se díval na miminka, jak skáčou z břicha ven, a říkal jsem si: „Koukněte na to, každý malinký miminko plácnou přes zadek, jakmile vyleze.“ Nedělalo se to bez důvodu, ale já jsem si říkal, že to musí bejt pro ty děti, který se narodily ze svatyně dělohy, skutečně traumatizující. „Pořádně tě plácnem přes záda, kámo!“

Když tu písničku slyšel můj táta, naštvalo ho to, protože je tam taky zmínka o něm – „blbej ožrala – mě pak upustil“. Šlo o historku, kterou mi vyprávěla moje teta a máma ji pozdějc potvrdila, a sice že do porodnice přišel táta, pyšnej otec, opilej. Vzal si jeden den volno v práci a měl z toho všeho nervy a jedna věc prostě vyplynula v druhou. Narodil jsem se v časnejch ranních hodinách 31. kousavě studenýho ledna roku 1956. Táta byl „nervózní“ celou noc.

Tátu jeho portrét naštvál. „Tak to fakt nebylo! No... možná se to stalo, ale ne z toho důvodu, co ty říkáš.“ Chudák táta. Nenapsal jsem to proto, že bych byl zlomyslnej nebo abych se mstil. Jak říkám, snažil jsem se do té písničky dostat emoce, kterejma jsem si musel jako miminko projít. Proto tak rád píšu písničky– je to průzkum máho já na entou.

Eminentně mě zajímá jedna fotka ze svatby mejch rodičů, protože v rohu úplně vpravo je moje teta Agnes a chová mimino. Nejpravděpodobnější vysvětlení je takový, že to mimino musím bejt já. To znamená, že jsem nemanželský dítě! V uplynulejch letech jsem se musel vyrovnat s tím, že existují ještě další děti, který se mámě taky zřejmě narodily mimo svazek manželský. Od nikoho z členů rodiny, který by o tom mohli něco vědět, jsem na to ale nikdy nedostal upřímnou odpověď. Nikdo z nich o tom nechce mluvit, všichni dělají pšt pšt a všechno je velký tajemství. Dokud nevyřeším záhadu vlastního života a svý postavení v rodině, bude pro mě pochopitelně obtížný vyrovnat se s ostatníma údajnejma rodnějma příslušníkama.

Neměl jsem ani rodnej list a mám podezření, že jsem se ani nenarodil

v Londýně, protože táta se bál, že ho povolají do National Service, a tak se musel trochu schovávat. Je jasný, že o tom nemůžu mluvit přímo, protože nejinak tomu bylo v případě mé matky a otce, když mi o sobě měli něco říct. Jako kdybych chtěl z kamene vymáčknout krev. „Nazdárek, patřím do téhle rodiny?“ „No, víš...“ řekla máma s humorem, kterej bylo velmi těžký pochopit, zvlášť když jste malí. Neustále jsem byl v pohotovosti – abych přišel věcem na kloub nějak jinak. Rodiče můžou mockrát hrát s dětma piškvorky a potrápít je. Je to nakonec v dospělosti docela užitečný.

Díky tomu jsem se naučil bejt ostrej. Lepší, než když vás ignorujou a vykládaj vám o zoubkový víle – byl to vyšší level. Neobalamutěj vás nějakou pohádkou. U nás bylo jasný, že kdyby Santa Claus chodil komínem, zaprvý by byl ohořelej a zadruhý by ho jako někoho podezřelého zmlátili na kaši, jako kněze, co obtěžuje malý děti.

Tehdy to bejvalo jiný než dneska. Nikomu se nedalo důvěřovat. Máma a táta byli obyčejný lidi – nebyli hloupí, svým způsobem byli chytří, protože dokázali přežít –, ale jak to tak v Anglii funguje, vždycky se cejtili zmanipulovaný.

Můj táta John Christopher Lydon pocházel z Galowaye a celý života pracoval na těžkejch stavebních strojích. Ve čtrnácti přišel do Londýna, kde sháněl práci na stavbách. Rychle si udělal řidičák na jeřáb a podobný stroje. Nikdy se nepovažoval za lopatu.

Můj děda byl prudkej, násilnickej typ, zvláštní tvor. Přišel do Anglie dřív než táta a žil poblíž, ale ti dva se nikdy moc nemuseli. Můj děda byl ale vždycky na svém místě a snažil se bejt se mnou v kontaktu. Bylo to hrozný. Říkali jsme mu Starej vejr. Ale nikdy jako vejr nevypadal. Byl silnej kuřák. Pořád smrděl cigaretama a vždycky mu nějaká visela v koutku pusy. Mluvil hlubokým hrdelním hlasem a bylo těžký porozumět tomu, co říká, protože byl bezpochyby alkoholik a ten typ playboye, na kterýho se lepily prostitutky. Sledovat jejich vztahy bylo dost zvláštní.

Moje maminka Eileen byla milující, ale velmi tichým způsobem. Moc se toho doma nenamluvalo. Když jste malí, potřebujete od dospělých jen jedno – jejich pozornost, teda ten správnej druh pozornosti. Máma na tom byla pořád špatně zdravotně. Rodičům bylo jen sedmnáct osmnáct, když se vzali a začali s dětma.

Rodina mojí mámy, Barryovi, pocházela z vesničky Carrigrohane nedaleko města Cork v Irsku. Je jasný, že rodiče se potkali, když tam byl táta za prací. Každý léto jsme jezdili na Barryovic farmu, a to jen proto, abysme mámě udělali radost. Skoro nás tam nemohli snýst, a co bylo hrozný, i my jsme to tam s nima museli vydržet. Seděli doma a vůbec se spolu nebavili. Děda a babička z máminy strany toho fakt moc nenamluvali. Celá rodina seděla potichu celý dny kromě pár slov, který ze sebe vynutili. Byl to tichej způsob života – a vlastně dost divnej. Táta z toho šílel, protože on byl svým způsobem ukecanej.

Kvůli mému tátovi tam panovala jistá nelibost. Nebavili se s ním, ale on to snášel v pohodě. Myslím, že to mělo co do činění s tím, že... on pro ni nebyl dost dobrý, což byl prazvláštní přístup, protože o několik let později se přišlo na to, že babička z máminy strany byla v nemilosti za to, že si vzala Jacka Barryho, matčina otce, ačkoli byl v „boji za nezávislost“ někdo jako válečnej hrdina.

Rodina z máminy strany jakoby „měla peníze“ – ať už se tím myslí cokoli. Je to těžký vysvětlit někomu, kdo není z Irska, ale „mít peníze“ vlastně znamenalo vlastnit farmu. Jack postavil svůj dům po válce, když jižani vyhráli své práva. Udělal to určitě správně, ale lidi si o něm příliš rychle udělali vlastní názor – a Irové dokážou bejt neuvěřitelný snobové – mnohem větší než kdokoli jinde v Británii, dokonce i mezi stejnou společenskou vrstvou. Vždycky je to tam někde skrytý.

Život v Londýně byl pro nás hrozně městskej a deprimující. Všichni kolem nás byli neuvěřitelně chudý. Vůbec jsme neměli představu, co jsou vlastně peníze. Bydleli jsme v Benwellově ulici, tam, kde si Arsenal nechal pozdějc postavit Emirates Stadium. Náš dům stál hned vedle železničního mostu v bloku Guinness Trust a jmenoval se vzorně Benwell Mansions. V přední části našeho domu byl obchod, kterej v době, kdy jsme se přistěhovali, obýval otrapa jménem Posranej Tom. Pak jste prošli chodbou a dostali se k nám, měli jsme dva pokoje obrácený do dvora – kuchyni a ložnici. Záchod jsme měli venku, přístupnej komukoli. V noci tam občás vytuhli opilci, což znamenalo, že jsme si museli rychle zvyknout čůrat do nočníku. Byl tam taky protiletckekej kryt, ale protože do něj lidi házeli odpadky, byl plnej potkanů. V ložnici spala máma, táta, já, a pak moji mladší bráchové tak, jak šli po sobě – Jimmy, Bobby a jako poslední Martin. Což bylo šest lidí – čtyři děcka a rodiče. Na city si u nás v rodině nikdo moc nepotrpěl, nebylo to potřeba. Jen si to představte – dvě dvouposteje a dětská postýlka v malým pokojíku s olejovým topením, kde nebylo možný, aby se jeden druhýho nedotk. Poslední věc, kterou byste si za těchhle okolností přáli, je mazlení. Protože když přišla zima, všichni jste spolu zalezli pod jeden starej kabát.

Nájemný bylo asi šest liber měsíčně nebo tak nějak. Když dneska slyším rasistický narážky typu „Koukněte na ty Pakoše, bydlí jich osm v jednom pokoji“, tak si říkám: „Nejenže tak mluvěj bigotní rasisti, ale já jsem vyrůstal stejně.“ A většina lidí ze sousedství na tom byla podobně. Nikdy jsme si nemysleli, že to má co dělat s barvou kůže. Jde prostě o hmotnou nouzi.

Když Posranej Tom umřel, přestěhovali jsme se do bytu vpředu. Ten člověk nikdy nic nevyhodil, takže si můžete představit, co se mu tam všechno nahromadilo. A trvalo dost dlouho, než po něm odtamtud vyvanul smrad, protože když umřel, trvalo nejmíň tejdén, než ho našli. Vypadá to, že mám štěstí, že se kolem mě pořád vyskytují zapáchající mrtvý těla.

Už od ranýho dětství jsem se musel naučit, jak přebalovat svý mladší bráchy. Byla to nutnost, bylo to tak. Máma byla často nemocná a někdo to dělat

musel. Vůbec se mi to nehnusí, je to lidský. Říkám si, že bylo skvělé, že se mě máma nejdřív zeptala, jestli bych to nemoh dělat. A já jsem to dělal. Líbila se mi zodpovědnost s tím spojená. Věděl jsem, že budu muset vstávat hned, jak se rozední, a nijak mi nevadilo vařit ostatním ovesnou kaši. Líbilo se mi, že věci maj nějaký řád.

Myslím, že to v mém sousedství bylo všude podobný: starší se starali o mladší. Jsou to věci, který prostě platěj pro nějaký společenství, ale který teď rychle mizej. A nemyslím to v nějakým romantickým idealistickým smyslu, protože si dokážu představit, že před druhou světovou válkou to probíhalo ve stylu: „Nenávidím tě víc než ty mě.“ Případá mi, že nějaká sounáležitost platila jednak mezi neuvěřitelně arogantníma a prachatýma viktoriánskýma snobama a pak mezi nepředstavitelně strádajícím zbytkem. Myslím si, že po válce se z pojmu komunita, společenství, stalo něco jinýho. Museli jste táhnout za jeden provaz, protože to byla jediná možnost jak přežít.

Táta byl hodně pryč. Často jsme s ním jeli tam, kde zrovna dostal práci. Když mi byly čtyři, bydleli jsme v Eastbourne. Byla to díra. Mám na to jen samý strašný vzpomínky, protože náš byt byl hned u oceánu, a když jsem v noci poslouchal moře, byl jsem z toho strachy bez sebe. Nemohl jsem se ubránit myšlence, že jednou přijde vlna a vezme nás s sebou.

Většinu času se o nás starala maminka. A protože táta nebyl doma, nevadilo mi, že o ni jsem se staral já. Měl jsem rád odpovědnost. Starat se o ostatní mám nějak instinktivně v sobě – a většinou to dělám.

Máma měla pořád strach. Tehdy kolem pořád šmejdil někdo, kdo si říkal: „Hmm, ženská, a sama doma bez chlapa.“ Když se ozvalo zaklepání na dveře, máma volala: „Zatáhněte záclony a buďte zticha, dokud neodejde.“ V tomhle ohledu jsme vyrostli ve velký nedůvěře k cizincům. K chlapům. Nedůvěřovali jsme jim. Ve vztahu k mámě jsem se cítil hodně ochranně. Pokud je někdo z mé rodiny nebo z mejch nejbližších přátel v ohrožení, tak se neznám. Nastává jiná situace. Taková, kdy si Gándhí bere bazuku.

Moje máma byla pořád nemocná. Bezpočet samovolnejch potratů jí vůbec neprospěl. Předpokládám, že tehdy se toho o bezpečným sexu moc nevědělo. Nahlíželo by se na to jako na smrtelnej hřích, který byl indoktrinovanéj shůry – katolický kněží vám ukládali mít děti.

Jednou potratila a já jsem byl jedinej, kdo s ní byl doma. Příbuzný sice bydleli všude kolem, ale někdy jsi na všechno sám, kámo. Je to něco, jít vynýst kýbl s potratem – vidíte ty malý prstíčky – a musíte to spláchnout do venkovního záchodu. V domě nebyl telefon, proto jsem musel nejdřív vyřídit tohle a pak jít pro doktora, což bylo daleko.

V okolí bydleli ještě další příbuzný, který nám pomáhali. Teta Agnes, která si vzala tátova bratra, bydlela ve stejným bloku v Benwellově ulici jako my. Taky tam žila teta Pauline, která s náma bydlela, když jsme měli jen ty dvě místnosti. Když se na to dívám zpětně jako dospělej, nedokážu si představit,

jak to muselo být pro mou mámu a tátu obtížný. Spali v jedné posteli a v druhý jsem byl já, Jimmy a teta Pauline. Blízkost a pohodlí – to není.

Tetičku Pauline jsem miloval. Byla pro mě jako velká sestra, kterou jsem nikdy neměl. Úžasně vřelá, ale zároveň úplně vzdálená jako všichni – Barryovi. Když Posranej Tom umřel, získali jsme pro tetu Pauline další pokoj a tehdy přišel strejda George. Měl jsem ho hrozně rád. Byl skvělej.

Jednou o Vánocích jsme museli jít do kostela, ale Pauline to odmítla. Když jsme se vrátili, zjistil jsem, že všem vojáčkům, který jsem tehdy dostal, ukousala hlavy. Dodneška nevím proč. Když se vrátil George, koupil mi místo nich stavebnici, ze které se dal postavit dům, něco jako Lego, ale pochopitelně levnější. Otevřel krabici a já jsem díky tomu přestal brečet. Hrál jsem si s ním celý odpoledne a nikdy na to nezapomenu, protože tolik času věnoval tomu, aby mě něčemu naučil a zapojil mě do hry.

O několik let později si George Pauline vzal a odjeli spolu do Kanady. Na svatbě mě zaujala spousta věcí, hlavně setkání s Georgovým bratrem. Nepamatuju se, jak se jmenoval, ale byl to totální keltskej chuligán s jizvou v úhlu 45 stupňů přes celej obličej. Řekl mi k tomu: „No jó, dostal jsem sekerou!“ Tak to na mě teda udělalo dojem, to si pište! Opravdovej pouliční rváč, ty vado!

Maminka byla odhodlaná vychovat ze mě inteligentní lidskou bytost. Když mi byly čtyři, naučila mě číst a psát, dlouho před tím, než jsem nastoupil do školy. Když jsem se dostal na základní školu Eden Grove, byla to katolická škola, způsobovalo to jeptiškám problémy, protože jsem byl levák a plynně jsem četl. Vyučování probíhalo ve stylu: sedni si do koutku a čekej, dokud tě zbytek třídy nedožene. Začala se mě zmocňovat nuda a – nevím z jakýho důvodu, byl jsem velmi plachej a tichej – začal jsem jeptiškám vadit. Raňovaly mě poznámkama typu: „Tak ty jsi levák, to je znamení ďábla!“ Co to je za nápad říkat něco takovýho pětiletému děcku, který umí číst a psát? Co to je za zlou, nenávistnou pitomost?

Bohužel to pokračovalo, absolutní averze ke mně, a to asi jenom proto, že jsem byl chytrý, nebo nevím proč. Bili nás tam do pravý ruky ostrou hranou pravítka, ale protože já jsem psal levou, bili mě do levý. Ale tohle se přece nemůže dělat. Tak to v mém mozku funguje. A bylo to navíc úplně směšný a hloupý, protože já jsem hodiny čtení a psaní nepotřeboval, to jsem se naučil doma.

Eden Grove byla malá škola přímo napojená na katolickéj kostel – ze všech tříd v patře se dalo dojít uličkou rovnou do kostela a ze spodních tříd se chodilo přes dvůr, takže se tomu nedalo vyhnout. Všechno bylo posvátnější než vy, všechno, co jste udělali, bylo špatný a Bůh vás za to potrestal – zvláštní přístup. Vůbec jsem do svejch pěti let netušil, jak jsou zlí.

Kněží mě vždycky děsili. Chodit do kostela bylo pro malý dítě hrozný. Vždycky mi připadalo, že jsou strašně podobní Drákulovi nebo postavám z hororů společnosti Hammer Films. Jako Christopher Lee, kterej hrál jen padouchy! Vždycky vystupovali dogmaticky a diktátorsky, a ty jejich povýšený soudy!